
Suunnittelu väkiluvultaan pieneneville alueille

Pohdintoja ajankohtaiseen aiheeseen

Väitöskirjatutkija Janne Oittinen / 24.9.2025 / VARELY Alueidenkäytön ajankohtaispäivät

Esityksen sisältö

- Mitä väkiluvun pienentyminen ja supistumiskehitys ovat
- Maankäytön suunnittelu supistumiskehityksessä
- Aihe on saanut paljon julkisuutta lähiviikkoina

Väkiluvun pienentyminen ja supistumiskehitys

Kansainvälinen akateeminen kirjallisuus tuntee ilmiön termillä shrinking cities ja shrinking

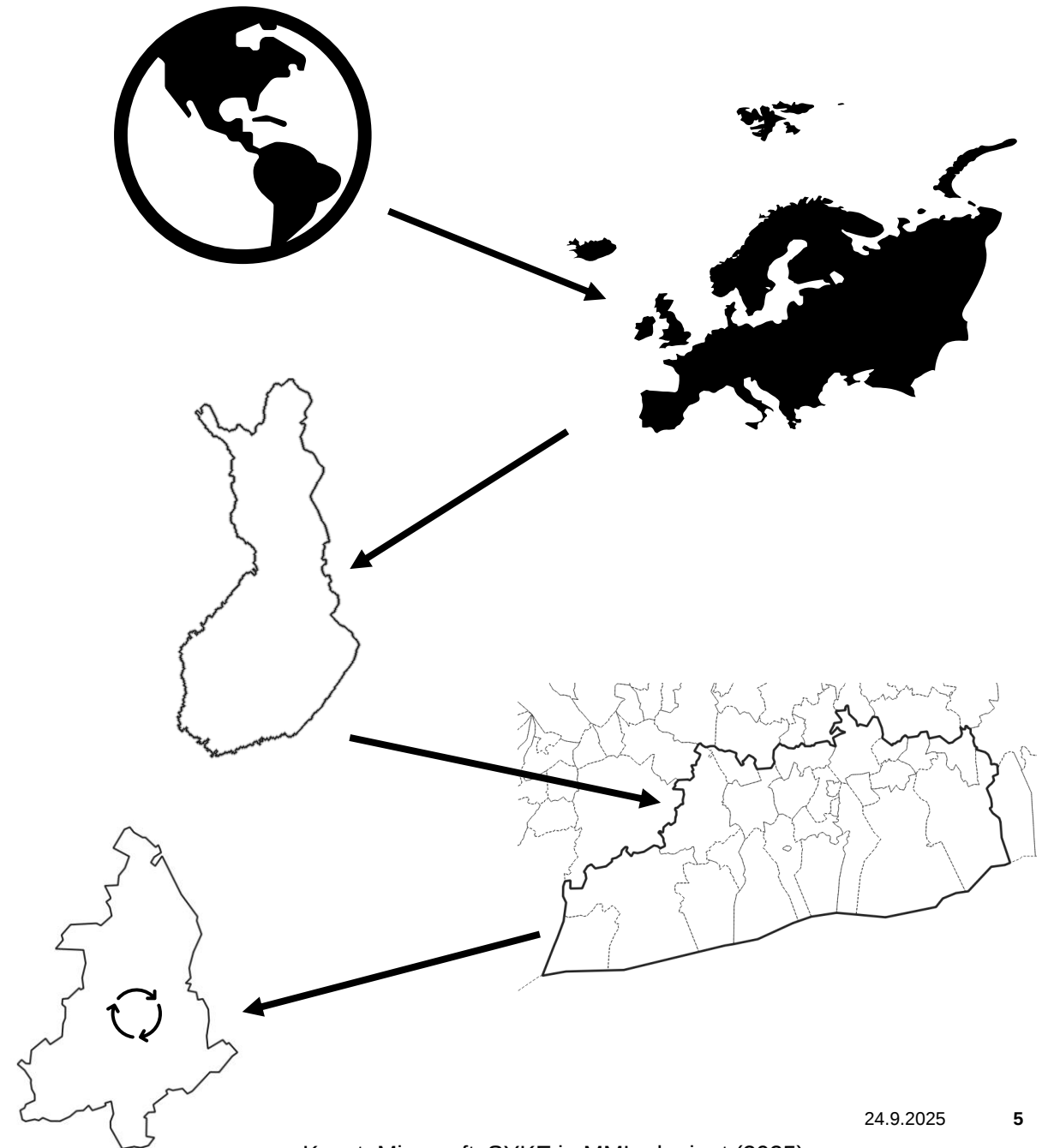
- Väkiluvun pienentyminen on monimutkainen globaalin tason muutos.
- Hitain (ja samalla voimakkain) taustalla vaikuttavat ilmiö on syntyvyyden lasku.
  - Kokonaishedelmällisyysluku $<2,1$
- Supistuminen ja supistumiskehitys sisältää aina väkiluvun pienentymisen.
- Kaupungistuminen, teollistuminen ja globalisaatio vaikuttavat väkiluvun pienentymiseen.
- Väkiluvun pienentyminen ei aina tarkoita talouden heikentymistä.
- Supistumisen tarkkaa yleisesti hyväksyttyä määritelmää ei ole olemassa.
  - Supistumisen voisi ajatella olevan ne muut ilmiöt jotka liittyvät väkiluvun pienentymiseen
- Terminologisesti paljon erilaisia nimiä, ovat yleensä negatiivisesti latautuneita.
- Väkiluvun kasvu nähdään onnistumisena.
- Supistuminen ei ole peilikuva kasvusta, monet asiat skaalautuvat erilailla.
- Supistumisessa on kysymys erilaisesta tasapainotilasta.

A!

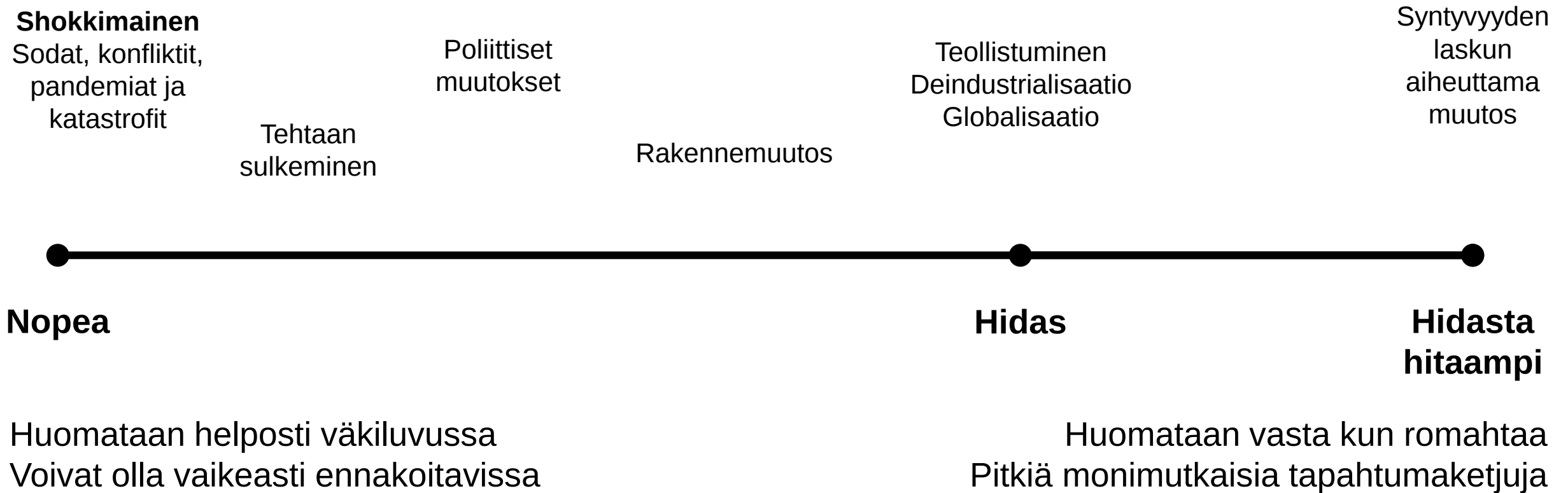
Prosessi

- Kyseessä on monimutkainen prosessi, joka tapahtuu usealla spatiaalisella tasolla ja myös eri aikaskaaloilla.
  - Jokaisessa paikassa (kunnassa) yksilöllinen.
  - Kyseessä on itseään vahvistava prosessi.
- Ilmiöön ja prosessiin on mielestäni hyvin vaikea, ellei jopa mahdotonta vaikuttaa.
  - Yksittäinen kunta ei (ainakaan kirjallisuuden perusteella) pysty ilmiölle mitään.
- Taustalla vaikuttavat voimat ovat todella voimakkaita.
- Yleensä tapahtuu hitaasti, mutta saattaa sisältää shokkeja.
- Ilmiöön kannattaisi sopeutua, koska vastaan taistelu yleensä vain pahentaa tilannetta.

A!

Aikaskaala

A!

Nämä kaikki saattavat vaikuttaa yksittäiseen kuntaan

Maankäytön suunnittelu supistumiskehityksessä

Maankäytön suunnittelu

- Tutkimukseni keskittyy siihen, miten maankäytön työkaluja ja strategioita käytetään kun tapahtuu supistumiskehitystä.
- Tutkin myös voiko lakisääteisiä työkaluja käyttää supistumisen ”ohjaamiseen”.
- Historiallisesti työkalut ovat tarkoitettu ohjaamaan ja mahdollistamaan kasvu. Suunnittelu on siis osittain vinoutunutta.
- Supistuminen on kaoottista luonteeltaan, sitä on vaikeaa ellei mahdotonta ohjata, mutta voidaan ehkä ennakoida kehitystä.

Maankäytön suunnittelu

- Kaavoituksella luodaan kuva tulevaisuudesta.
- Esimerkiksi yleiskaavat tähtäävät yleensä noin 10-30 vuoden päähän.
- Kaavan pitäisi sisältää myös supistumisen toimenpiteet, vaikkakin tähtäisi kasvuun. Strateginen suunnittelu ja erilaiset lopputulokset saattavat toimia.
- Pitää varautua pidemmälle kuin mihin suunnitellaan.
  - Kaava tähtää vuoteen 2040, olisi hyvä varautua kuitenkin mitä tapahtuu sen jälkeen.
- Pitäisi ajatella omaa kuntaa laajemmin, kilpailu pahentaa todennäköisesti tilannetta.
- Esimerkiksi halvat tontit eivät todennäköisesti ratkaise ongelmaa, vaan pahentavat ongelmaa.

Maankäytön suunnittelun ratkaisut

- Ajanmukaisuuden arviointi
  - Ohjaavatko kaavat enää sinne minne voidaan mennä?
  - Kouvolassa hyvää pohdintaa tämän suhteen
- Kaavojen kumoaminen
  - Toteutumattomien alueiden poisto
- Rakenteen tiivistäminen, ei levittäminen
  - Kulujen minimointi
- Strateginen maankäytön suunnittelu, mm. rullaava kaavoitus ja useat eri lopputulokset (skenaariot)
- Suunnitelma sen varalta ettei kasvua tule
  - ”Nollakasvu” on myös hyvä aloituspiste

A! • Yhteistyö naapurien kanssa

A!

—

Kiitos
aalto.fi

Jos aihe kiinnostaa enemmän niin näistä voi aloittaa

- Älykäs sopeutuminen
  - <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164165>
- Asemakaavoituksen keinot yhdyskuntarakenteen ohjaamisessa väkiluvultaan pienenevässä kunnassa - Kouvolan tapaustutkimus
  - <https://journal.fi/yhdyskuntasuunnittelu/article/view/137165>
- Supistuva kutistuva todellisuus, vihreä elpyvä tulevaisuus? Maisema-arkkitehtuuri Sotkamon kirkonkylän keskustaa uudistamassa
  - <https://urn.fi/URN:NBN:fi:aalto-202508226740>
- Fennian erikoisnumero supistumisesta
  - <https://fennia.journal.fi/issue/view/8642>